

תוכן העניינים

7	מבוא
8	א. הספר
11	ב. "ספר הברית" ואנונימיותו של ספר ברית המנוחה
14	ג. השפעתו של ספר ברית המנוחה
17	ד. זמנו של החיבור
21	ה. מקומו
23	ו. הקדמת "ספר הנעלם" וברית המנוחה
26	ז. המהדורה וכתבי היד
30	ח. תוספות לחיבור
35	ט. המפעל שבספר: בניית מערך לשוני אחיד
37	י. שבעת רואי פני המלך, עשרה הגיבורים ו"ב הנשיאים – האחדת מערכות וחציית מבנים בשקיפות, בהתאמה ובשיכוב כתנאי ליצירה הלשונית
	רעיונות יסוד בספר ברית מנוחה
44	א. קו המישור
48	ב. גבול ורשות והיציאה מן הדרך
51	ג. חטא הגאווה
55	ד. קברות התאוה
62	ה. ברית
63	ו. החוויה המיסטית האקסטרוברטית-הבינארית
72	ז. שירה ויצירה
76	1. שמועאל, שירה ו"סמאע"
78	ח. עלייה והתגברות
82	1. התואר "חשובים"
83	ט. "שלום"
87	י. מאמר "יום ואשמורה"
95	יא. המאור השמיני וקישורן של דרגות ההוויה
109	יב. יובל ושילוח השורשים
115	יג. מנוחה ויצירה בה"א אצל מקובלים במאה הי"ג וכתחילת המאה הי"ד
125	1. מנוחה "בלי עמל" בספר ברית המנוחה ובתנועת ההזיכאזם היוונית
127	2. מעלת השמות והפעלתם בטהרה ובקדושה
129	דברי סיכום
	ספר ברית המנוחה – מהדורה מדעית מוערת
139	הקדמה
157	דרך ראשונה - דרך החכמה

173	דרך שניה - דרך האהבה - נקוד א
	מאור א' (.) שו' 1; מאור ב' (..) שו' 53; מאור ג' (.) שו' 84; מאור ד' (.) שו' 130
183	דרך שניה נקוד שני
	מאור א' (.) שו' 1; מאור ב' (.) שו' 32; מאור ג' (.) שו' 72; מאור ד' (.) שו' 98
189	דרך שניה נקוד שלישי
	מאור א' (.) שו' 1; מאור ב' (.) שו' 29; מאור ג' (..) שו' 44; מאור ד' (.) שו' 65
193	דרך שניה נקוד רביעי
	מאור א' (..) שו' 1; מאור ב' (.) שו' 41; מאור ג' (.) שו' 53; מאור ד' (.) שו' 91
199	דרך שניה נקוד חמישי
	מאור א' (.) שו' 1; מאור ב' (.) שו' 74; מאור ג' (.) שו' 93; מאור ד' (.) שו' 121
207	דרך שניה נקוד ששי
	מאור א' (.) שו' 6; מאור ב' (.) שו' 62; מאור ג' (.) שו' 113; מאור ד' (.) שו' 160
	מאור א' (..) שו' 191; מאור ב' (.) שו' 224; מאור ג' (.) שו' 229; מאור ד' (.) שו' 231
219	דרך שניה נקוד שביעי
	מאור א' (.) שו' 1; מאור ב' (..) שו' 109; מאור ג' (.) שו' 118; מאור ד' (..) שו' 121
227	דרך שניה נקוד שמיני
	מאור א' (.) שו' 1; מאור ב' (..) שו' 53; מאור ג' (..) שו' 108; מאור ד' (..) שו' 201
240	דרך שניה נקוד תשיעי
	מאור א' (.) שו' 1; מאור ב' (.) שו' 115; מאור ג' (..) שו' 194; מאור ד' (..) שו' 234
257	דרך שניה נקוד עשירי
	מאור א' (..) שו' 1; מאור ב' (..) שו' 270; מאור ג' (.) שו' 320; מאור ד' (.) שו' 337
271	דרך שלישית - דרך השלום
281	דרך רביעית - דרך התפארת
295	דרך חמישית - דרך הבינה
301	דרך ששית - דרך השכל
310	דרך שביעית - דרך החמדה
318	דרך שמינית - דרך מבוא השערים
334	תוספות לדרכים שמינית-תשיעית
338	דרך עשירית - דרך מבוא המגדל
342	קפיצת הדרך - נוסח ארוך
343	סיכומי שמות ונקודים מתוך ספר שושן יסוד העולם
354	"כ"ד מעלות על הכלל"
356	ליקוטים מכתביד י
357	צירופי שמות והעתקה מספר הגבורה
379	פירוש ר' ישראל סרוג למאמר "כל יומיא דעלמא"
381	ספר ברית המנוחה – חילופי נוסח למהדרה
550	כתבי יד, רשימת קיצורים וביבליוגרפיה
594	מפתח השמות
600	מפתח העניינים והמקומות

מבוא

"ספר ברית המנוחה" עניינו במסעות המאורות, מסעותיה של החכמה המנויים על פי מסעות בני ישראל במדבר, ומסעותיהן של הנקודות, סימני הניקוד במערכת השמות האלהיים, ובשל כך נקרא גם "ספר המאורות". הוא נקרא גם "ספר האמונה"¹, כנראה משום ששלשלת ההוויה הגדולה, החתומה מראש ועד סוף ללא חיץ בברית ובגבול ההשגה, כרוכה במנוחה ובשלום, באיזון המתמיד בין הכוחות המנוגדים שבעליונים. ספר זה הוא יצירה אנונימית שמוצאה, כפי שאבקש להראות, מן הדור הפורה של הקבלה התאוסופית-התאורגית, האקסטטית באופיה, בשלהי המאה הי"ג או בתחילת המאה הי"ד. "צריך כל איש להנהיג עצמו שישמש בזה השם ביראת חטא ובענוה". כך פותח ספר ברית המנוחה בכתבי היד שנבחרו לשמש בנוסח הפנים, ואילו באחרים נתחלף ה"שם" ב"ספר". חילוף זה אינו אלא זהות, משום שמניינם של "השם" ו"הספר" בגימטריה עולה בשווה.² אופני השימוש בשם והשימוש בספר זה זהים, כיוון שדרך ההנהגה בשם אחדות היא, וכך גם ספרנו. ספר ברית המנוחה מכיל את קצות המחשבה, למן הרישומים הנאדרים של נבכי האלהות בקונטמפלציה המופשטת ביותר ועד מעשה הגולם, שיאם של המעשים המאגיים. בידינו, אפוא, אחד הספרים הראשונים בקבלה, המשתדלים לכלול את מערכת האצילות ומערכת ההוויה בסכמה מגובשת, אחדותית ומפורטת. עשר הדרכים שבידינו, על תוספותיהן וחיסוריהן, ראשיתן בשאלות המיתיות של ראשית האצילות וסופן בנושאי ה"חכמות החיצוניות", הן הפעולות המאגיות; אף שהאחרונות מרוחקות מן ההפשטה שבראשית הדיונים, הן קשורות לראשיתן "כצבת בצבת עשויה", בהסתמכותן על הידע הנוצר והנלמד במהלך החיבור, ובקישור המתמיד שבין הפעולות החיצוניות לכאורה למקורן בשם הו"ה.

ספר זה בנוי על תשתית התבנית הדרפנית, הכפולה או הבינארית, המופיעה בשמו ובשמות הכפולים למאורות ולתחנות, והיא מכתובה גם את מורכבותם הכפולה של המושגים המשמשים בו. השם "ברית המנוחה" מייצג חיבור בין שני איברים הפכיים או שני קצוות מנוגדים: הברית כוח תוקף והנהגה, עמידה וקיום; המנוחה אינה מצב סטטי,

1 שם החיבור, "ספר ברית המנוחה", מופיע בראש כתבי היד הטובים ובהקדמתו, שו' 46, לעומת הכינוי הסתמי "ברית מנוחה" שבו נודע, אך אשתמש גם בו כאן. בראש כ"ב הוא מכונה גם "ספר המאורות", ומכאן כינויו זה בדברי ר' יוסף אבן שרגא ואצל אלימנו (להלן, הע' 32), ואם כן אין זה רק "תואר של כבוד על שם ענייני המאורות" שבספר, כדברי תשבי, משיחות, עמ' 142 הע' 47, אלא שם חלופי. בראש כ"ב מ, ח (הקדמה, שו' 70) הוא מכונה "פי' המאורת ופי' האותיות". השם "ספר האמונה" מופיע בראש כ"א א.

2 על חילוף זה ומשמעותו עמד פרופ' יהודה ליבס בשיעוריו בספר ברית המנוחה. הנוסח "השם" מופיע בכתבי היד המהווים את נוסח הפנים במהדורה האקלקטית. תודותי למונ"י, פרופ' אמריטוס יהודה ליבס ופרופ' חביבה פדיה, וכן לפרופ' אמריטוס משה אידל ולפרופ' אמריטוס זאב גריס, שטרחו בספר. דברי המבוא מבוססים על עבודתי, עיונים בחיבור ברית המנוחה, ועל מאמרי, 'שלום שאין בו הפסק'.

חד משמעו, אף לא בהיבטים של התבטלות וחידלון, אלא כיליון והשתוקקות דינמית מתמדת. שורשה של המנוחה בשלום המקראי, אחיות האומץ בין קצוות. כל אחד משני הקצוות מקיים שניות וכפילות פנימית: הברית כחותם וכאות מקיימת בסודה כפילות שבין תודעה פנימית וחיצונית; המנוחה כאידאל מיסטי מתקיימת מתוך בלימה והשפעה גם יחד, כ"מנוחה המתגברת". השניות שבחיבור "ברית המנוחה", שניות שבין שני איברים המאוחדים ומיוחדים בשניותם הפנימית, מנכיחה תפיסה חיובית, מתקדמת, מניעה ומובילה, תפיסה שאין בה ביטול ההפכים אלא אחיזתם, ומכאן גם כינון יחסיהם הפרוגרסיבי, שאין עמו נסיגה וחורבן. תפיסה פוזיטיביסטית זו משנעת את הלשון בחיבור כולו, ומייסדת מחדש את הביטויים והשמות השליליים לכדי תיאורים חיוביים.

א. הספר

הספר שלפנינו הוא חיבור אנונימי ייחודי ועצמאי, שנכתב במקביל לשלב היוצר של הקבלה התאוסופית-תאורגית בעשור האחרון של המאה הי"ג או בתחילת המאה הי"ד. על אף מרכזיותו והשפעתו הרחבה בקבלה המאוחרת, הוא זכה לדיונים בודדים ומפורזים אצל המקובלים והחוקרים הודות לגרסה המשובשת שבה נדפס והוכר. המהדורה המדעית שבכאן היא אקלקטית ומורכבת ממספר כתבי יד. עם זאת, היקפו של הספר הנדפס, על עשר דרכיו, נשמר גם בכתבי היד, עם תוספות אחדות בתוכנו ובחיבורים קדומים למחבר האנונימי. בהקדמתו מניות כ"ו דרכים בשמותיהן, מתוכן תואמות עשר הדרכים לתוכנו; אפשר שכוונת המחבר המקורית היתה לכלול כ"ו דרכים בחיבורו, כאשר יתר הדרכים, שאינן בידנו, כללו הרחבות לדרכים המצויות.³ אך נראה יותר שהחומר שנשתמר כולל את החיבור כולו, בהיותו ערוך בתבנית העשרונית השלמה.

סוגות שונות בספרות הקבלה נתאחדו בספר זה לכדי שיטה אחת, תופעה שמקבילתה ביצירה הקבלית של העשורים האחרונים של המאה הי"ג ניכרת בספרות הזוהר.⁴ הסוגות הספרותיות ניכרות במבנה הספר: ההקדמה פותחת בשלשלת המסירה מפה אל פה, ובתוך כך מעידה על האנשים שהיו ראויים לשמש בזה השם, להנהיגו על דרך הענווה והחכמה, שאין השם מתקיים אלא בחושבי שמו. שלשלות דומות מצינו בחיבורים שבספר רזיאל ובספרות ההיכלות,⁵ בראש ספר מעין החכמה וב"סוד ע"ב שמות" מכתבי העיון, כמו גם

3 כן בתוספת למקטע בדרך החמישית, "כ"ד מעלות על הכלל", שבכ"י ש, עמ' 537-538 ובכ"י א, ואינה "דרך כ"ה" כפי שרשמה מ' בניהו, ראו להלן, הע' 83 ולידה.

4 על תופעה זו בספר מעין החכמה ראו עבודתי, תקן המעגל, עמ' 2-1, 9-11.

5 פתיחת "ספר ברית המנוחה" [להלן: ב"מ], המפרטת את שלשלת הקבלה של "השם הגדול", מזכירה או קרובה לשרשרת המסירה שמצויה בחנוך ג', § 79-80, סינופסיס לספרות ההיכלות, מהד' שפר ואחרים, עמ' 39; בהיכלות זוטרת', § 489, שם, עמ' 190; בפתיחת ספר הרוזים, מהד' מרגליות; ובספר רזיאל, אמשטרדם תס"א, ב ע"ב, ג ע"א-ע"ב; וראו גם 189-171, Wolfson, 'Beyond the Spoken Word', pp. 170-171, 189; אידל, החסידות, עמ' 435 הע' 9-10. אך בעוד שבאותם מקורות נמסר הידע מידי המלאכים לאדם הראשון או צאצאיו, בב"מ אדם הראשון הוא המשיג את השם, או הידע, בדרך של "שימוש" ללא תיווך מלאכים. דרך זו בפתיחת המסירה באדם הראשון מופיעה גם בזוהר ח"א, נה ע"ב, ושם עה ע"ב-עו

בקטע מן ההקדמה ל"ספר הנעלם", שיש לראות בה מקבילה קרובה במיוחד לפתיחתו של ברית המנוחה.⁶

הדרך הראשונה עיקרה בהעצמה המיתית של החכמה, במסעותיה, התפשטותה ושיבתה אל מקורה. זו שייכת לסוגה המכונה "ספרות החכמה המיסטית",⁷ שעניינה בשבחיה ובמסעותיה של החכמה כישות מקיפה כוללת, כפי שמצטיירת מספרות החכמה המקראית, דרך ספר יצירה,⁸ ניכרת בתוך פירושו של ר' יצחק סגיינהור לספר זה, ובספרות החכמה המיסטית הקשורה באופן הדוק לספר מעין החכמה.⁹

"דרך האהבה", הדרך השנייה, מחולקת לעשרה נקודי השם המפורש, המהווים תשתית למסעות המאורות המצטיירים במהלכה. כל נקוד ונקוד מתאר ארבעה מאורות, הם תמונות הנקוד.¹⁰ דרך זו בנויה על פי הסכמה התאוסופית העשרונית, ומהלכה מלמטה למעלה,¹¹ כלפי הממדים הנסתרים יותר שבאצילות. עם זאת, מערכת עשר הספירות, עם שאפשר שעומדת ברקעה, אינה מהווה עיקר בדיונים התאוסופיים; מערכת העולמות העליונים על מרכיביה מפורטת בנקוד העשירי כשתי מרכבות,¹² שהעליונה בהן מצוירת

ע"א; Wolfson, ibid, p. 171 n. 17; idem, 'Megillat 'Emet we-'Emunah', pp. 59, 81 n. 41; (ההפניות לזוהר הרשומות שם עסוקות רק בהשגתו של אדם הראשון ולא בשלשלת המסירה). שלשלות מסירה הפותחות במשה ובתורה מצויות בספרות הרבנית. דרך זו עולה בקנה אחד עם דרכו של בעל ב"מ בתיאור השגת המקומות, התחנות המיסטיות, לא כהשגה דיסקורסיבית או רציונלית-שכלית אלא כהגעה עדיהם, או כתלויה במתת האל, כפי שטוען מחברנו בשורה השלישית של הקדמת ספרו. וראו להלן, הע' 203.

6 להלן, סעיף ו.

7 ענף שאותו הגדירה פדיה, המראה והדיבור, עמ' 102-103 והע' 36, 115, בתוך דיונה בב"מ; הנ"ל, מרחב ומקום, עמ' 133-134 הע' 36. לפיה, ענף זה עניינו בצורת ארגון תאוסופית שבמרכזה החכמה כ"ש" המוחלט, יחד עם מרכזיותם של ל"ב הנתיבות המוכלים בחכמה או הנאצלים ומשתלשלים ממנה.

8 על קשרו לספרות החכמה המקראית ראו Meroz, 'Between Sefer Yezirah', pp. 102-104; ליבס, תורת היצירה, עמ' 32.

9 ראו עבודתי, תקון המעגל, עמ' 1 והע' 5, 23, 438 הע' 4.

10 כל דיון במסעות, בסימבוליקה, בפואטיקה ובדינמיות של תיאור המאורות בדרך השנייה כפוף לתמונות הנקוד ולא יאה שלם בלא זיקה והתחשבות בהן.

11 ראו פירוש ברית מנוחה [לרמ"ק], עמ' נג. לעומת זאת בנוי הפירוש עצמו "כסדר השתלשלותם ממעלה למטה", כפי שמצוין שם. כזו היא גם הקונטמפלציה המתוארת בנקוד ו 11-12: "והתחיל בשמות לחשוב מן התחתון לראשון", ובדקדוקם של ארבעה שנכנסו לפרדס, ש"התחילו לדקדק מלמטה למעלה במאורות" (נקוד ח 11). אפשר שהעלייה בדקדוק כאן קשורה בנאמר בס' הבהיר, מב/28, בהזמנה: "עולו ושמעו דקדוקי דאורייתא דמשה", שהם פרטי הכלל ודוגמאותיו. זאת בשונה מהתייחסותה של מרוז, 'אור בהיר', עמ' 164, ל"דקדוק" כאחד ממדעי הבלשנות. "דקדוק" משמעו, בעבור המעיין בחיבור, סימונם של הרבדים השונים הכרוכים בתמונת הנקוד, ובדרך זו החייאת התמונה מנקודות מבט שונות. כוונתי, בין השאר, לשיוכם של סמלים מופשטים לשיטה האנגלולוגית, או למערכת בדמות אדם. "דקדוק" כ"פרט" לעומת "כלל" ראו במקור שבהע' 17 להלן. הנקוד השישי כפול ומתוארים בו שני נקודים, כך שסך כל הנקודים המנויים בדרך השנייה הם י"א נקודים.

12 שיטת שתי מרכבות מופיעה בחלק רחב מן הסכמות התאוסופיות של מקובלים במאות הי"ג-

בדמות אדם עליון, ובמרכבה התחתונה מנויות ספירות הקו האמצעי, כתר-תפארת-מלכות, לצד דמות האדם ופינות המרכבה.

הדרך השלישית, "דרך השלום", שייכת לספרות האנגלולוגית ומפרטת את ריבוי המלאכים על מדרגותיהם, כשזה אינו נפרד מפירוטם של מאורות האצילות, כנאצל אשר אינו נפרד מן מקורו. בדרך הרביעית נמצאת גם תפילה שסידר המחבר "לאומרה קודם הפעולות הגדולות", אך היא מכילה גם היבטים עיוניים ותיאוריים ואינה נפרדת מן החיבור כולו. תפילות תאוסופיות-תאורגיות מהוות סוגה מצומצמת בספרות העיון ואצל ר' יעקב בן יעקב הכהן, וכן בספר השם לר' אלעזר מוורמס. שני מבנים עליונים עיקריים מפורטים בדרך זו בסוד "גובה הלבנון" כ"שעור קומה" וברוך ח בסדורי השרים ומחנותיהם ב"משל הגנה"¹³, המהווה גם מפתח למערכות השמות שבספר.

הוראות ופעולות מאגיות מפורטות אפשר למצוא למן הדרך החמישית, בתיאורם של המאורות הנכללים במנורה, המזוהה כשם הוי"ה.¹⁴ המיסטיקה והמאגיה אינם נבדלים

י"ד; עם זאת דומני ששיטתו של ב"מ ייחודית בשילובן הנזכר. בדרך כלל מזהים המקובלים במאה הי"ג את "המרכבה הפנימית" עם מערכת עשר הספירות (Scholem, *Major Trends*, pp. 207, 339 n. 5) ואילו בתחתונה עומדים ופועלים המלאכים. לצידן מופיעות מערכות מגובשות פחות, ביחס לשתי המרכבות (שלום, הקבלה בגירונה, עמ' 295-296; תשבי, משנת הזוהר, א, עמ' תטז; פרבר ואברמס, פירושי המרכבה, מבוא, עמ' 12-13; אצל הרמב"ן תפיסת שתי מרכבות בתורה, גלויה ונסתרת, אם כי לא בהקשר תאוסופי, פדיה, הרמב"ן, עמ' 69-70; הדעה כי לגבריאל שתי מרכבות והתנגדות לה מופיעות ב"סוד דרכי האותיות והנקודות", מהד' ברנט-וינר, עמ' 442). אידל, 'חומר קבלי', עמ' 204-205, הציע את קיומה של תפיסת ספירות כפולה בב"מ, בעקבות הנאמר ביחס לספירת תפארת, אך ראו נקוד א 154 בהע' ולהלן. במאמרו 'הספירות שמעל הספירות' הצביע על הימצאותה של עשירייה באין סוף המופיעה אצל ר' יצחק סגינהור ותלמידיו, אצל הרמב"ן, בשני חיבורים מספרות העיון (§18א תשובת רב האי גאון, §14 פירוש שם בן ד' אותיות), בכתבי האחים הכהנים ואצל אבולעפיה. תפיסת ספירות כפולה מצויה גם בס' אור זרוע לרמד"ל ובמקורות מקבוצת סודות הניקוד והאותיות, אך נעדרת מחיבוריו המוקדמים של ר' יוסף ג'קטילה; פרבר, 'למקורות תורתו', עמ' 84. למקורות נוספים במאה הי"ג ראו שם, עמ' 83 הע' 35, 91 הע' 52. אותה תפיסה כהופעתה אצל ר' דוד בן יהודה החסיד נידונה אצל אידל, 'חומר קבלי', עמ' 173-183; הנ"ל, 'דמות האדם', עמ' 41-55. אצל ר' דוד מדובר כבר בספירות פנימיות לעומת גלויות, כאשר הפנימיות "רחמים גמורים" לעומת דין ורחמים כפי שמתגלים בספירות הידועות. גם בב"מ מתוארות הספירות העליונות כפנימיות לעומת החיצוניות, אך ביחס למידת השפעתן וגילויין ולא באופיין כמידות טהורות (נקוד א 153-154). כיוון שכפילות המערכת מיוצגת שם בתפארת "הפנימית", ראוי להעלות על הדעת גם את האפשרות שמדובר בספירת "דעת", העומדת למעלה מספירת חכמה כפנימיות ספירת תפארת, ומשלימה את מנין הספירות לעשר, כאשר אין סוף עצמו וכתר עליון אינם נכנסים בחשבון עשר הספירות, כפי שיטת האידרות ואצל רש"ט בן שם טוב, שרשמנוה בהעתקת ספר הגבורה שו' 392 בהע'.

והיא תמונה הניזונה ממסורות גן העדן; על השפעת הערבית ב"גנה" כגן עדן ובמקומות נוספים בב"מ ראו להלן, הע' 56. 13

זיהויה של המנורה בדרך החמישית, דרך הבינה, מקביל לזיהויה של המנורה כבינה בספר התמונה, כהיכל הפנימי וככלולת את מ"ט הפנים הנאצלים ממנה; ספר התמונה, הקדמה לתמונה ב', עמ' כ. ולהלן, הע' 376. 14

בחיבור זה, הפותח בשימוש בשם המפורש ומונה בחלקיו המאוחרים את הפעולות הנעשות במערכות השמות שבדרכים הראשונות. על אף שונותם של שני התחומים, שפער ניכר בין מסעותיה של החכמה "בראש המצפה" ובין הפעולות המאגיות האלימות לעתים, חיבור אחד בתשתיתם, הוא החיבור שאין הפעולה נעשית אלא בהכרת מקורה, ידיעתו של המאור השולט במלאך ומקומו ומעמדו הדינמי במסעות ובניקודים. שימוש זה אינו אלא הליכה לאור הדרך הסלולה של היחס למאגיה ביהדות, דרך השלימות שבפסוק "תְּהִי עִם ה' אֱלֹהֶיךָ" (דב' יח, יג) יחד עם הוראת היראה שמוסיף לפסוק זה אונקלוס בתרגומו, מאגיה שכל כוונתה קשירה, גרימת ייחוד ואחדות, בפעולות הנעשות מתוך אהבה¹⁵ שלמה, כשמה של הדרך השנייה בחיבור זה.

היכולת להכיל סוגי קבלה רבים ושונים, להעמידם כל אחד על מתכונתו וליצור את המבנה אדיר הממדים של מלא האלהות, מראש אדם העליון ועד קצה גבולה, אף היא ממידת השלום. הכרת הריבוי שבעצמות האלוהית מתרחשת מתוך הגדרת תחומה שלה ומתוך הכרת זולתה, בתפיסה פננתאיסטית המותירה את המקור כנבדל וקבוע, לצד הכללתם של אחרוני הנבראים בצורות שבמרכבה והשפעתם ממנה (נקוד ז 4-6).

ב. "ספר הברית" ואנונימיותו של ספר ברית המנוחה

"ספר הברית" ניתן לעם ישראל במעמד הר סיני, על פי שמות כד, ז. תוכנו אינו מפורש שם, אך לדברי ר' ישמעאל, הריהו כולל את חוקי השמיטה והיובל המפורטים בויק' כה, משום שהם באים כתנאי לברית שבין העם לאלוהיו שבפרק הבא.¹⁶ חוקי השבת עבודת האדמה בשנה השביעית נאמרו באופן כוללני בשמ' כג, י-יא, ובאים בפירוט בפרק הנזכר, ויק' כה, בסמוך למעמד הר סיני.¹⁷ מצוות השבת והשמיטה עניינן בהדגשת אדנותו של האל על הארץ, וביובל נוסף גם ממד שחרור העבדים המתקשר לאדנות האל על כל קניין. מצוות אלה מייצגות, אפוא, את השאיפה לענוותנות האדם על רכושו וקרקעותיו, כמו גם את קדושתה של הארץ ואורח החיים הראוי עליה.¹⁸ לאלה נוספו היבטי השוויון והחירות הכרוכים אף הם בהכרת אדנות זו, ומכאן הדרור. מקביל לו באכדית המונח andurāru או durāru, ומשמעו שחרור עבדים או החזרת קרקעות לבעליהם, או ביטול חובות של הלוואות. מלכי בבל העתיקה קראו (an)durāru בשנת עלייתם הרשמית לכסא המלוכה,

15 ליבס, 'מאגיה וקבלה'. על היחס אל המאגיה בזוהר, הנמדד בשאלת מקורו של המעשה המאגי ובקשר הכוונה של הפועל בו, ולא בעצם המעשה, ראו כהן-אלורו, המאגיה והכישוף, עמ' 6. עניין הקשירה שבפעולה המאגית מופיע בהיכלות זוטרת, סינופסיס, § 361, עמ' 152: "לאישראה בתגא", והוא קרוב לשורש א.ס.ר., מכאן קשירה, ומשמעותו לקסום בעזרת השם המפורש; גרינולד, 'הכתב, המכתב', עמ' 93; אידל, החוויה המיסטית, עמ' 118.

16 מכילתא, יתרו, מסכתא דבחדש, פרשה ג, עמ' 211-212; עמנואל, 'שבת הארץ', עמ' 34.
17 כאן ביאורה של הדרשה בספרא, בהר, ריד ע"ב, אות א: "מה ענין שמטה אצל הר סיני? והלא כל המצוות נאמרו מסיני. אלא מה שמטה נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני, אף כולם [=כל המצוות] נאמרו כללותיהם ודקדוקיהם מסיני". רצונם לומר, גם פרטי המצוות כולן, שלא נאמר על אודותן שניתנו במפורש בסיני, אכן ניתנו שם; עמנואל, 'שבת הארץ', עמ' 33-34.

18 הופמן, 'השמיטה במקרא', עמ' 83; אידל, 'היובל', עמ' 68.

דִּרְךְ הַשְּׁנִייה

והיא דרך האהבה שה'ב"ה אוהב לישראל בהיותו מגלה להם מסתריו ובית גזויו ובהיותו חופף עליהם כְּנֶשֶׁר יְעִיר קִנּוּ עַל גִּזְלָיו יִרְחֹף [דב' לב, יא] כן ה'ב"ה מרחם עלינו ומושיענו מיד אויבינו.. כל המאורות שמתפשטים בעשר גלגלים כלם באים מן שם יְהוָה כי שם אֱלֹהֵי אֵינוּ פועל כל כך כמו זה וכל המאורות יש להם מקום וגבול עד אי זה מקום || יתפשטו ולא עוד.. וכאשר שום מאור מתגבר או מתפשט יותר מגבולו נתפשט נתאכל ולא נראה עוד לעולם כי מצות המלך עבר ועל כן נענשו.. וכל המאורות שמתפשטים אפילו גדולים וקטנים כלם נראים כעין גלגל וכל הגלגלים והעולמות וצבאותיהם נראו באמצעותם כמין חרדל¹⁸⁰ וכלם הולכים חלילה ולעולם אינם שוקטים ובכח שמתפשט מן גבורת תנועתם מתקיימים כל אלו הדברים וכן כל המאורות שיוצאים מן שרש אילן החיים¹⁸¹ מן יהוה אלֵהֵי יִשְׂרָאֵל.. הראשון שמתפשט ממנו לזכותו אין תכלית לתפארתו ואין* חקר לשאנו אין כח לסכול לאורו ולזיוו נחשבו האחרים כחושך כל מהלכותיו קדש קדשים כל צעדיו במנין¹⁸² לפי גודל תפארתו.. וכאשר זה יוצא לא נראה מן הפנים דבר זה* זולת מן החיצון ובחיצון יש כל זה שאמרת.. וכאשר זה יוצא מרוב זכותו הגדול ומהללו ונעמו ורוב תפארתו רוצה להתגבר יותר ממקורו לפיכך קראוהו יְהוָה וחסרה אות אחת מן אותיות כח מקורו הגדול והמפואר עד מאד.. וזה המאור כאשר הוא יוצא לא נראה מאור אחר בכל הגלגלים | כי יראו מפניו מפני רוב הדרו וגאותו ומן רוב הדרו וגאונו עולה ומכסה לכל הגלגלים ומלבישם תפארתו ומרעישם לקול גאונו והוא יוצא ועולה הדרו למעלה למעלה.. ומן רוב ההדר והשמחה והתפארת והזכות נאצל ממנו מאור כמעט שידמה לו.. וזה המאור הגדול שנקרא יְהוָה¹⁸³ נראה למאור השני כרקיע חופפת עליו כעין הלבן כעין זוהר השמים.. והמאור השני לא נבדל ממקורו ודמה המקור והשילוח כעין שרש וענף¹⁸⁴ זה נקשר בזה ועולים שניהם כאחד למעלה.. והמאור השני הקשור ברקיע דומה לנר מאירה ההיכל ולרקיע נמצא שם על רוב הדרו וגאונו והוא אשר זכרתי אותו למעלה ולנקשר בו שנאצל ממנו מן רוב ההדר והמנוחה נמצא שמו לבד והרקיע מנהיג את המאור האחד שנאצל ממנו.. וזה המאור שזכרתיהו בלשון משל רקיע.. והמאור השני כמו נצוץ קשור ברקיע¹⁸⁵ הוא מה שכתוב

180 וכן נקוד ו 119-120: "ומן זה הרקיע נשרשו הגלגלים וצבאותיהם ונראו הגלגלים כמין חרדל לתוקפו ולגבורתו". יחסם של הגלגלים אל אין-שיעורו של הרקיע בא ביכתר מלכות' לאבן גבירול, המתאר את ברואי עולם "כגרגיר חרדל" לעומת גלגל התשיעי. ראו לוין, כתר מלכות, עמ' 87 והע' 165, עמ' 270-271.

181 'שרשא דאילנא' ראו ליבס, פרקים, ערך 'אילנא' סע' 122 עמ' 130. לזיהויו של 'שרש אילן החיים' עם שם הוי"ה ראו זהר ח"ב, רכא ע"ב: "'והיה ביום ההוא' (יש' יא, י), בזמנא דקודשא בריך הוא יסגי שלמא בעלמא, יתקיים שרשא דאילנא דחיי, וההוא שרשא מניה יתקיימו שאר שרשין לתתא, דכלהו אשתרשן ואתקיימן מניה; 'אשר עומד לנס עמים' (שם), דהאי איהו קיימא לנסא ולאית לרזא דשמא קדישא". ונראה שצורת 'אילן' במקום 'עץ החיים' באה כאן במקביל לספרות הזוהר.

182 בהקשר המוסרי, איוב לא, ד, ובעקבותיו יוסי, 'אפחד במעשי, זכרונות': "ומספר צעדיו / נשכח מאנוש / אבל לאל [זכרון]"; ועל הקב"ה, יהודה בן קוריש, 'יוסד ורוקע ה': "צעדיו ספורים בכל".

183 ראו להלן, דרך ד 64.

184 בדומה, ספר מעין החכמה, § 10. שורשים המשתלחים ביר' יז, ח, הנדרש בנקוד ח, 64 ואילן.

185 כצורת הקמץ הקדומה, קו ונקודה תחתיו. ונדרשים כמאוחדים. תמונה זו בקישור לפסוקים

בסוד המרכבה ממעל לראשי החיות* רְקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא [יח' א, כב] זהו *הנקוד¹⁸⁶ והוא
 25 המאור השני שנמצא מן הרקיע. ואם תבין זהו נקוד אות ראשונה מן השם הנורא והנכבד יְהוָה
 אשר לקדושתו ולשאונו ולתפארתו אין מספר ואין תכלית.. ומי || יוכל לדבר בזה הענין זולתי
 שמלאני לבי לעורר החכמה ולהעמידה על משמרותיה ועל תכונותיה.. ושני המאורות הללו אשר
 שמותם בדרך משל הרקיע והזָר שנקשר בו נמצאו להם שמות עמוקים מלבד אלו. והאמת שני
 המאורות הם נקוד קמץ של אות ראשונה מן השם.. ואלה שמותם שם הרקיע אַכְתְּרִיאֵל שהוא
 30 מכתיר עטרות לכל צבא המרום כמו שאמרתיו.. ושם הנקוד אשר מתחת לרקיע נקרא שמו
 אַדִּירִירוֹן¹⁸⁷ מקום הרנה. והנה נמצא ששני מאורות האלו משמשים לפני שם ד' אותיות* שהוא
 המאור הראשון המתפשט מן המקום אילן החיים.. ושני המאורות העליונים הללו הם השוכים
 מאד כמו שאמרתי כי כאשר מתפשט המאור הנורא יְהוָה ועולה בחוקו ומכסה הגלגלים
 וצבאותיהם ברוב הדרו וזיוו נתפשטו ממנו מאורות שנים.. האחד חופף על הכל ומבדיל בין קדש
 35 ובין קדש והוא הנקרא רקיע וכאשר מתפשט הרקיע הנורא הזה מתנועע בתנועה קטנה ומביט
 למטה עד שנתחזק בגבורת המאור יְהוָה והתחיל להתאמץ ולקחת גבורה גדולה וממשלה עצומה
 ומן ממשלתו הגדולה והעצומה נתפשט ממנו נצוץ כדמיון נר¹⁸⁸ הוא המאיר לכל קצוות העולם
 ולכל מצפוני רם ונשא ונקרא זה נהר דינור שיוצא ממקום המציאות לידע מה בקצוות העולם
 וכמו שאמרתי לרקיע נקרא אַכְתְּרִיאֵל ולנצוץ נקרא אַדִּירִירוֹן מקום הרנה שממנו לוקחים רנה
 40 ומן המקום הזה לוקחים שירה וכח כאשר מרננים לפני ה'ב"ה ית' שמו.. והנה לפי אלה הדברים
 שנקוד אות ראשונה מן השם שהוא קמץ. על כן הפועל כאשר יפעול בשם יְהוָה שיהיה מתכוין
 בנקוד אות ראשונה שהרקיע שמו אַכְתְּרִיאֵל והנצוץ אַדִּירִירוֹן ויהיה מחשבו שאלו נקשרו בשם
 יְהוָה שהוא חלק מן שם ד' אותיות שכל שם ושם מאלו השנים כולל בו שם יְהוָה שהוא מקורו
 הנעלם..¹⁸⁹ והמאור הזה ששמו יְהוָה עולה עוד* למעלה.. וכאשר הוא עולה אל מקום נעלם מאד
 45 הגבורה שבו כמה שהוא עולה כן הגבורה מתאכלת וכאשר סיימה הגבורה מלהתאכל נקרא שם
 המקום ההוא מקום המנוחה ששם יְנוּחוּ יְגִיעֵי כַח [איוב ג, יז] שנתאכלו בתורה יסודותם*¹⁹⁰

הבאים גם בתקוני זהר, קכו ע"א (תק' ע); ובחיבור לבעל תקוני זהר, בתוך: ספר המלכות,
 קזבלנקה תר"צ, ל ט"ג-ט"ד. ראו ליבס, פרקים, עמ' 298.

186 כאן מובנו: נקודה. ובש"ו הבאה: "נקוד אות ראשונה", קמץ כרקיע ונצוץ הוא סימן ניקודה
 של אות י' משם הוי"ה, המאור הראשון מד' מאורות שבנקוד זה. נקוד זה ועניניו מובאים
 מכאן אצל סרוק, לימודי אצילות, כט ט"ג.

187 אַכְתְּרִיאֵל ואדירירון מוזהים ככרוב המיוחד בדברים השייכים לחוג זה מחסידי אשכנז. ראו בן
 שחר, סוד הסודות לר' אלחנן בן יקר, עמ' 63, 78; ברייתא דיוסף בן עוזיאל, שם, עמ' 86, 87,
 וכן עפשטיין, מקדמוניות היהודים, עמ' רמד, רמו. וראו בן שחר, פירוש ספר יצירה, עמ' 78-
 136. ועיינו דברי על זיהויו של 'כרוב המיוחד' ככרוב המאוחד, תקון המעגל, עמ' 97 והע'
 118.

188 במקביל למונח 'בוצינא' בספרות הזוהר, שמשמעו גם נר או נצוץ. ראו ליבס, פרקים, עמ'
 137-138.

189 אף-על-פי שהמקור נסתר. ראו עבודתי, תקון המעגל, למשל עמ' 112-113, 177.
 190 השוו חילופי הנוסח, וכן נוסח ס"י ו, ד/ § 61: "וגילה לו את יסודן", לפי הנוסח המועדף על
 ידי ליבס, תורת היצירה, עמ' 290 הע' 14, משום ש'יסוד' נכלל באוצר המלים של ס"י, ולא
 'סוד'. ואינו ככה", ראו היימן, ספר יצירה, עמ' 185 הע' 138. וראו להלן, דרך ו 147:
 "לראות מהלכותיה בדרך תמימה ולהבין יסודותיה ועקריה". ואולי נסמך על מנחות, צט ע"א-

לשאלה בחלום אין כמהו אלו || הפעולות פועל.. ונמצא כח אחר כלול בדברי המשוררים בזה הפסוק יְקוֹם אֱלֹהִים יַפְצוּ אֹיְבָיו וַיְנוֹסוּ מִשְׁנָאָיו מִפְּנֵי [תה' סת, ב] כלו שם אחד ראשי תיבות יַאֲרִאֲמֶם והוא שם לחבל ולהשחית לאדם וכן תעשה בתחלה תשביע בזה השם ז' המלאכים השלישיים⁹⁵⁸ שתעשו כך וכך שלשה פעמים ואח"כ יאמר הריני משביעכם שרים גבורים מלאים חכמה וגבורה דִּיָּאֵל אֲרִפְיָאֵל סְמָאֵל עֲנָאֵל תְּחִלְיָאֵל אֲדֹנֵיָאֵל זְעִירֵיָאֵל בשם גבריאל אשר שלכם ובשמות הממונים עליכם ועל רבכם ועם מקורם הכלול *אֱלֹהִים אֲשֶׁר אֱלֹהִים יכוין בצורת גבריאל כאלו עומד בצד שמאל ופניו כפני להבה דמות אש אדומה ושם היוצא מר"ת של יְקוֹם כתוב במצחו באש אדומה לפעול דין ונקמה שהם יִלְ* שמו מְבֵה שמו הֲרִי שמו הֲקָם* שמו לְאֹ שמו כְּלִי שמו לְוֹ שמו פֶּהֵל שמו גִּרְךָ שמו יֵי שמו מְלָה שמו תְּהוֹ שמו⁹⁵⁹ שתחבילו ותכריתו ותכניעו ותאבדו ותגדעו את פלוני בן פלונית אל יהי לו מושך חסד אל יהי חונן ליתומיו פקודתו יקח אחר יהיו בניו יתומים ואשתו אלמנה.. מהרה חושו ואל תאחרו להכרית קומתו מיד בגזירת אֱלֹהִים יְהִיָה שְׂדֵי אֲדֹנֵי ובגזירת שרי קדש מִטְטָרוֹן ויהוֹאֵל ושְׂמִעָאֵל שרים גבורים באלו אני משביעכם השרים הנזכרים למעלה שתכריתו את פלוני בן פלונית ואת כל שם אחר שיש לו ולא יהי לו ולא לשמו ולא לשר הממונה עליו עמידה ולא תקומה ותמחו את שמו מתחת כל הארץ ותגדעו את קומתו מעתה ועד עולם]- ג' פעמים תעשה זה ביום ד' בשעה ראשונה וספר תורה בזרועך בכונה שלימה וביום ראשון בשעה שניה וביום השבת בבקר בשעה ראשונה ותראה נקמה בשונאך ככל אות נפשך.. ובשם הראשון שיוצא מן יְקוֹם אֱלֹהִים תכלול שם אֲבִיָתָךְ אלו הששה אותיות ותצליח.. וזה הוא יַאֲבִינְאִוְתְּמַצָּם.. ומאור | אחד מתפשט מן המרכבה העליונה ומגיע עד הגלגל החמישי ומתפשט שם גבורתו.. ואח"כ מגיע עד גלגל ראשון ומלאכי גלגל ראשון מוציאים פעולותיו לאור והם שמות המלאכים האחרונים שבכ"ו שמות האמורים למעלה]- וזהו השם נחלק לשנים חֲקִימְרְדוּן־מִיָּי הַחֲחִי* והם שני שמות מובחרים עד מאד ופעולתם בחמשה מלאכים האחרונים לזכור האדם בהשבעה שבעה* פעמים ביום רביעי בין למהר דבר לעשות בעשות נקמה בין להכריח לכחות הטומאה בין להתיר אסור מבית הכלא או מן הכשוף אין כמותו.. ולהביא את המת לכתוב אותם בקלף צבי ולהכניסם באון המת בהשבעה לאלו המלאכים גְּבִרְיָאֵל תְּמָאֵל פְּסִיָאֵל ויצליח בכל מעשיו..* והנה כי נשלמו בדרך קצרה כחות המלאכים הראשונים* אפרש קצת בכחות הטומאה.. דע באמת כי כל אדם וכל אומה שחותרם בְּלִיד יהיה בידו כראוי כמו שאמרתי למעלה אין דבר עומד לפניו אם להביא את כל אשר ירצה אם לקפיצה אם להתעלם.. וחותרם שְׂמִהוּרֵישׁ⁹⁶⁰ כמו כן חותרם גדול הוא כמו שפירשתי || למעלה לולי שחסרתי בענין ועתה אגמור כל הענין.. ובראשונה צריך כוונה שלימה בשעה שיזכיר השמות או שיאמר כוּדוּק וצריך שיהא החותרם במשקל שני שקלים לא פחות ולא יותר אפילו כחוט השערה.. ויעשה בו שני שערות של הכסף הנזכרות⁹⁶¹ והאחד יהיה לבן והאחד יהיה אדום..

לפרקטיקות מאגיות נוספות המופיעות בספר שלפנינו, ביניהן קפיצת הדרך (על כך העירו כבר (Verman and Adler, 'Path Jumping', p. 138 ;Scholem, *Kabbalah*, pp. 310-311), תפילת בקשה ושאלת חלום, הכאה בסנורים והנצלות מלסטים, והפעולות העשויות בקטורת. 958 צ"ל השניים. 959 שמות י"ג-כ"ד משם ע"ב, וראו ספר הגבורה 51-54, 569-576. 960 ראו ג' שלום, שדים, רוחות ונשמות, במפתח ובפרט עמ' 18-20, עמ' 26 הע' 58, עמ' 27-28, עמ' 111-112. 961 להלן, דרך י 37-39.

315 ובאחד באדום יחוקק האריה.. ובלבן העקרב ומלמעלה להם לשני השערות יכתוב עקרב ואריה.. והשערות יכתה* אותם ויצליח.. והנה נשלם כל המעשה.. ובספרים החיצונים⁹⁶² קראו לשני השערות האלה תרי תִּיבְעֵי ובספרים תמצא בהם מבחון פירוש מתרי תיבועי שערות וכחות.. ובחכמה החיצונה נמצא פעולה אחרת גדולה מאד לראות אדם את השד ולהביאו ולעשות כל רצונו.. התענה יום א' אתה ואשה אחת ובערב תשב אתה והאשה בבית פנוי מאין איש ואשה.. והפת הראשונה שתרצה האשה לאכול ישליך אותה לארץ וזה יהיה בחצי הלילה בליל ד'..

320 אח"כ תקח האשה מעה ויקטיר הבית וכאשר יקטיר יאמר הריני משביעך שמהוריש מלך השדים בשם אהיה אשר אהיה ובשם | חפניאל ובשם סנדלפון השרפים הגדולים שתשלח אלי עכשיו אחד ממשרתיך ומעבדיך שיבא אלי עכשיו ולא יאחר בשם טכסיסה סיטוסיטו ובשם אגלא ובשם יתה אלהי ישראל ומיד יבוא אל[י]ך השד בצורת כלב שלחהו לאשר תרצה ויעשה רצונך.. ובחכמת השדים נמצא פעולה אחרת לכתוב אדם על ביצה אלו ארבע שמות מלימן עיפוש עשתרות חצרות⁹⁶³ ויקבור הביצה באשפה ז' ימים ואח"כ יוציאנה וימצאנה מליאה דם באותו הדם תכתוב בקלף חמור אלו שמות הטומאה לדיתון שטור שקרימי שקיטורטי מלימן עינן הריני משביעכם בשבעה כוכבי לכת ובשם אדון כל העולם ובשם חפניאל רבכם שתבעירו לב פלוניתה בת פלוניתה או לב פלו' בן פלונ' שתבוא עכשיו לעשות רצוני תאמר זה שלשה פעמים ואח"כ תשרוף הקמיע באש ותאמר כך כשם שזו נשרפת כן ישרוף לב פלוניתה או פלונ' לעשות רצוני *ויהיה כלהבה בעצמותיו אש סגור בכליותיו אל תתנו לו דומי ואל תתנו לו שעת מנוחה והנחה.. ויאריך כל מה שיוכל.. ועד עכשיו דברתי בכחות השמאל בראשי דברים כדי להודיעך קצת מגבורתם ומחכמתם למען תדע ותאמין כי לא ישאר דבר מלעשות ומלהביא בזו החכמה המפוארה עד מאד.. והנה כי נשלמו עניני שני החותמות שכל העושה אותם כמשפט

335 בהם יכריח לשני *השדים שיעשו כל חפצו ורצונו.. ומתחיל אני דרך העשירי בחכמות מפוארות.. גם בזאת || אפרש קצת מחכמה חיצונה בענין שתבין.. והנני עושה הפרש בין דבר לדבר ובין מעשה למעשה למען ירוץ קורא בו.. וזאת העשירית היא דרך מבוא המגדל. וגם כמו כן בה נכללו חכמות | חיצוניות כמו שכתוב הָבָה נִבְנֶה לָנו עִיר וּמְגִדָּל וְרֵאשׁוּ בְשֵׁמִים [בר' יא, ד].. האמת אלו הם כחות הטומאה שהיו מסודרים.. ובזו הדרך אומר אי זו היא פעולה אסורה מן פעולת השדים.. ואי זו היא מותרת.. ופעולות של מלאכים אפרש כמו כן.. ושמות מובחרים בלי

340 טהרה פועלים פעולותיהם.. ותראה כי המגדל הזאת כמה היו רוצים בני האדם לעשות בדור הפלגה לולי שופט אמת..

962 ספרי מאגיה.

963 מיימון, עשתרות וחצרות מוכרים כשדים במאגיה הערבית, כנוצר אצל שלום, שדים; הרשימה בשורה הבאה מופיעה בשינויים ממקור אחר אצל אלימנו, כ"י פריס 849, 47ב, ראו שלום, שם, עמ' 18.

יִירֵ עֲנֵא יֵאֵת כּוֹאָ חֶשֶׁל מִדָּה שְׁחֵי הַלֵּם..

זה השם הוא כלול עם מקורו שהוא יהוה..

75 יוֹהֲרֹנָה יִיבֹפָה יִהְבֹּתָה יִיהֲרוּחָה יְבַהֲוֹנָה יִשְׁהַנְוֶה יִלְהַלוֹשָׁה יִשְׁהַעֲוֹמָה יִלְהַהוּיָה יִמְהַלֹּמָה יִשְׁהַגְוִיָה יִנְהַוֹאָה יִהְכֹרָה יִבְהוֹאָה יִרְהַתְוֶה יִבְהוֹמָה יִיְהוּרָה יִעַהְנֹאָה יִיהוֹתָה יִבְהוֹאָה יְחַשְׁוֶלָה יִמְהַדְוֶה יִשְׁהַחֲוִיָה יִהְהַלֹּמָה <*כאן חסר>

הרא' ויהיה בשלשים שנה וכו' והפסוק השני וְאֵרָא וְהָנָה רוּחַ סַעֲרָה וְכו' [שם, ד] והפס' הג' וְדַמּוּת פְּנִיָהם פְּנֵי אָדָם וְכו' [שם, י] ואלה תולדותיהם וקורא ראשי תיבות ואמצעיות להפך וסופי תיבות.. וישו' יֵאֵד הֶמָּ יִכּוּ בֵּת שְׁחַפֵּ לִמְנֵ שְׁלֵי יִמָּה מִשֶּׁם שְׁחַפֵּ נְהַנֵּ הַנּוּ בִּיאַ רַעַד בְּכֶם יְהוּ עֲכַפֵּ יִתְנֵ בְמֵי חוּא מִכְר שִׁינֵ הִבֵּה לִסְא חֹלֵל דְּלָה שְׁהֵי וְגַמֵּ אֲנִי נָוֵ יִתֵּל בְּחַא תְּקַר וְלִבֵּ בַתַּע הַמַּתֵּ גֶשֶׁם לְאוּ הוֹפֵ עֲלַנֵּ לְוֵי נִדְשׁ הַגּוּ רִנְרֵ כְנַמֵּ בַעֲהֵ רִנְשׁ נִנְמֵ פֶפֶא תַצֵּל חַחֵל וְנֵא הַמֵּר שְׁהֵב מֵאֵעֵ יִבְתֵּ מֵהֶם וְרֵי אֲצַפֵּ רִסְנֵ אַחֵי הַנּוּ מִרְשׁ רִהַד אֲנַל תְּהֵא אֹרֵר לְאֵב הַרַע יֵאֵת מֹסֵם

וכשהם נצרפים עם מקורם שהוא יהוה הם אלו

85 יוֹהֲשׁוּוֶה יִיְהַאֲרָדָה יִהְהַחֲוֶמָה יִיְהַכְוֹנָה יְבַהוֹתָה יִשְׁהַתּוֹפָה יִלְהַמֹּנָה יִשְׁהַלְוִיָה יִיְהַמְוֶה יִמְהַשׁוֹמָה יִשְׁהַחֲוֶפָה יִנְהַהוּנָה יִהַנְוִיָה יִבְהוּיָה יִרְהַעוּדָה יִבְהַכְוֶה יִיְהַהוּיָה יִעַהְכּוֹפָה יִיְהַתְוֶנָה יִבְהַמְוִיָה יִחַהוּוֹאָה יִמְהַבּוּרָה יִסְהוּיָה יִהְהַבּוּרָה יִלְהַחֲוֹאָה יִחַהוּלָה יִדְהַלְוֶה יִשְׁהַהוּיָה יוֹהַנְוֶה יִאֲהַנְוִיָה יִנְהוּנָה יִיְהַתְוֶה יִבְהַחֲוֹאָה יִתְהַקְוֶה יוֹהַלּוֹבָה יִבְהַתְוֶעָה יִהַמְתוּתָה יִגְהַשׁוּמָה יִלְהַאוּוֶה יִהַחֲוֶפָה יִעַהְלֹנָה יִלְהוּיָה יִנְהַדְוֶשָׁה יִהַגְוִיָה יִרְהַנְוֶה יִבְהַנְוֶה יִבְהַעֲוֶה יִנְהוּמָה יִפְהַ[ה]פּוֹאָה יִתְהַצּוֹלָה יִחַהְהוּלָה יוֹהַנְוֶה יִהַמְוֶה יִשְׁהַחֲוֶה יִמְהַאֲוֶה יִיְהַבֹּתָה יִמְהַהוּמָה יוֹהַרוּיָה יִאֲהַעוּפָה יִרְהַסְוֶה יִאֲהַחֲוִיָה יִהַהוּנָה יִמְהַרוּשָׁה יִרְהַהוּרָה יִאֲהַנְוֶה יִתְהַוֹאָה יִאֲהוּרָה יִלְהַאוּבָה יִהַהַרַעֲוָה יִיְהַאוּתָה יִמְהוּמָה

4 שתשלחו לי את המלאך עֲזַרְיָאֵל⁵ שיודיע לי צורך שאלתי שהיא כך וכך ואם ישכם עושים חסד ואמת הגידו לי והריני משיב ללמלאך עזריאל בשמות הללו ובשם הגדול והקדוש יה יהוה 95 אכתריאל אלהי ישראל שתמנה להשיב תשובת שאלתי זאת בדבור שלם או במראה או בפתרון שאבין ושאדע שהיא תשובה נכונה וברורה בלי שבוש בענין שלא אשכח שום דבר מכל מה שיודיעוני ומכל מה שיראוני לא ישכח מלבי ולא מפי ולא מרעיוני אלא שאזכור הכל זכירה שלימה חקוקה על לוח לבי ורשומה בכח השומר והזוכר והמזמנה | והמצוייר והמושכל⁶ עד

צורפו ואל מני וכו' ועם מקורו ועם הַיֵּי ככה אהוה־לִּיָה <*כך צריך [ו]הזאי־לה> וכל [צ"ל וכן] הכל.. עוד תשביע בזה הש' למי שהוא נבעת מרוח רעה ויתרפא מיד..

<*תשצח> שם אלד כלול עם מקורו כגון זה יאהל־דה ועם מלאכו ענפיאל ומקור אחר לזה אאהלידה מלאכו קדשיאל. הוא להבריח שד בהשבעה לאלו המלאכים.. 4 ייתכן שיש להשלים לפי שיקועו של המקטע הבא בחומר מספר המשיב, כפי הרשום בהערה הבאה, כ"י ז'נוה 145, עמ' 396: "ואני מתחנן לפני יה יהוה אכתריאל אלהי ישראל ומבקש מכם שתשלחו' וכו'. מכאן עד שו' 115 מופיע בכ"י ש, סי' אלף מ"ב, עמ' 396-397 (ס' המשיב).

5 תפקידו של עזריאל בשאלת החלום במשותף עם ענפיאל מופיע בדרך ו 36-37. השבעתו בשאלת חלום זו שלפנינו, שו' 93-103, משוקעת בנוסח מקוצר בתוך חומר השייך לספר המשיב, אידל, 'ספר המשיב', עמ' 190-191, המביא מספר שושן יסוד העולם, עמ' 536. הקטע שלפנינו מלא יותר, מעבד את השמות היחודיים לב"מ ומקשר את ההשבעה למערכת השרים שבעשרת שערי קיבול התפילה, ואם כן מקורי למחברנו.

6 כוחות אלה מעוצבים בעקבות ספרי הפילוסופיה היהודית והמושפעים מהם. ראו למשל